

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: ZA ŠIBENIK DONAŠANJEM U KUĆU TE ZA AUSTRO-UGARSKU POŠTOM NA MJESEC K 1.25. ZA TROMJESEC K 3.75 POLUGODIŠNJE I GODIŠNJE RAZMJERNO. — ZA INOZEMSTVO K 15 I POŠTARINA.— PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

JUTARNJI LIST
IZLAZI SRIEDOM, PETKOM I NEDJELJOM

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UREDNIČTVO I UPRAVA „HRVATSKE RIEČI“ NALAZE SE U „HRVATSKOJ TISKARI“ (Dr. KRSTELJ I DRUG.) — RUKOPISI NE VRAĆAJU SE. — NEFRANKIRANA SE PISMA NE PRIMAJU.

OGLASI PO CIJENIKU.

Molimo malo ustrpljenja!

„Hrvatska Rieč“ otkada je počela redovito i češće izlaziti — dosada u sve 7 puta — bila je zapljena 3 puta, a to znači da je od 7 puta samo 4 puta mogla biti redovito odpremljena.

Tri puta je bila „Hrvatska Rieč“ zapljena redom. Jednom, u petak, bila je zapljena kad smo već list opremili, dakle vlast ju je zaustavljala na poštam, i mi nismo mogli prirediti drugo izdanje.

Zadnji broj od nedjelje, jer se u nedjelju ne smije raditi, pripremili smo u ponedjeljnik i razaslali.

Sve ove zaplene nose za posljedicu nami velikih troškova, zanoveti, zakašnjenja, neurednosti, u obće sve stvari koje vema skupo zapadaju. Ali mi smo odlučili odhvatiti se i pobjediti... jer dok smo živi i dok tražimo pravo i istinu, nema sile kojoj možemo ili bi htjeli podleći.

Ove zaplene nose predbrojnicima takodjer štete i čine da list neredovito primaju — ili ga kao u petak u obće ne prime — a to — misle valjda neki — dodijet će predbrojnicima i list mora podleći, jer će ga odbiti veliki broj predplatnika.

Nego mi smo osvjedočeni, da su naši predplatnici isto tako odlučni kao i mi te neće nastjeti, nego će nas tim revnije svojom podrškom pomagati čim vide da smo većim borbam izloženi.

„Hrvatska Rieč“, koja od svog postanka služi narodu, i koja je u svojem trudnom radu znala uvijek pobjediti, znati će i najnoviju navalu odbiti. Na nijedan način ona podleći neće dok bude imala u svojim predplatnicima potrebitu podporu.

Tu podporu — bez samohvale — mi smo svjestni da „Hrvatska Rieč“ i zaslužuje, jer ne samo čini svoju dužnost uvijek kad se radi o obrani narodne časti i dobrobiti, nego nastoji da i češćim i redovitim izlaženjem, te svojom urednom, i skupocjenom brzojavnom službom udovolji potrebam svojih čitaoca.

Opetujemo, mi smo osvjedočeni da sve ovo uvidjaju naši predbrojnici, a što smo češće, radi zapljena prisiljeni zakasnitii opremom lista, to će i oni uviditi da im je dužnost imati radi toga malo ustrpljenja.

Mi smo poslali zaplijenjene članke zastupnicima da radi njih interpeliraju u parlamentu. I mi ćemo tada donijeti našim čitaocima zaplijenjene stavke. Tako ćemo činiti uvijek u buduću, pa smo sjegurni da će zaplene biti uzaludne i da će list posve redovito naši predbrojnici primiti, kako smo prvobitno odlučili.

Molimo samo malo ustrpljenja!

Razpust hrvatskog sabora.

Brzjav obavijestio nas je, da je hrvatski sabor sazvan za dan 7. studenoga da sasluša kraljevsku poruku. Tom vladarvog ručnog pisma odaje da saziv sabora ovaj put nije onaj obični nastavak

odgodjenog saborskog rada, nego da se radi o stvari veće zamaštosti.

Kraljeva poruka hrvatskom saboru mogla bi sadržavati poziv narodnom zastupstvu da omogući radnu sposobnost sabora, proizišlog iz proširenog izbornog prava. Od sabora ovoga čekaju rješenje tolike važne zakonske osnove političko-pravne i narodno-gospodarske naravi, osobito u korist seljačkog stališa. Vjerojatnije je ipak, da će kraljevska poruka, obzirom na radnu nesposobnost sabora, najaviti narodnom zastupstvu da se sabor raspušta. Ova druga kombinacija nalazi podkriepje i u komentaru magjarske štampose, osobito u pisanju Khuenovskog „Pester Lloyd“, koji čisto i bistvo veli, da je sabor sazvan samo za to, da bude raspušten.

Nestaje dakle, nakon kratkotrajnog života i tek dvomjesečnog „rada“, sabora koji u ovoj misernosti teško da ima premlca i u ovoj nagodbenjačkoj eri. U njemu je hrvatsko-srbska koalicija bila zastupana po prilici u onom broju koji je imala god. 1906 nakon poraza starih magjarona; ali kako su onda u nju bile velike nade, tako su izdisanjem ovog sabora još veća s njom razočaranja; i kako su prve sjednice sabora pred pet godina, u suglasju opozicionih stranaka, stajale na nekoj visini, prožete duhom narodne slobode, tako su dani sadašnjeg sabora bili dani umiranja parlamentarizma i slobodarskog duha, a nadbijanje egoističnih poriva i utakmica između nagodbenih stranaka, koja će se bolje dođvoriti Magjara, na umršb i zadnjih prava Hrvatske.

U hrvatsku javnost htjelo bi se uliti uvjerenje, da je borba Khuen-Tomašičeva protiv hrvatsko-srbske koalicije borba magjarske državne ideje protiv državne individualnosti Hrvatske. Osobito ovo iziču srbski samostalici, koji ne prestaju izičiti svoje žrtve za Hrvatsku. Tih je junaca hrvatske koalicije protiv Pešti bilo zaista dosta, ali sva ta junčenja imadjuhu konac onog teatralnog izjasta Tušanovog pred spomenikom Jelačića bana za prelom s Ugarskom. I možda bi sve te koalicionske prijetnje prešle od riječi u djelo, da nije srbskih specialnih zahtjeva, pravoslavnih crkvenih fondova, ambicija presvietle gospe u koalicionskom egzekutivnom odboru i toliko nezasiitnih željica raznih koalicionskih veličina. A te slabe strane koalicionsa predbro su poznate, a da ih Tomašič i Khueni ne bi držali u šahu. Antonimija pravoslavne crkve očita je povreda autonomije Hrvatske, ali gdje je taj član grčko-istočnog crkvenog sabora koji bi se bio digao i tražio da se ta crkvena autonomija grčko-istočnjaka dovede u sklad s autonomijom Hrvatske? Ali ovako magjarski vlastodržci mogu da podražuju apetit Srbima i crkveni fondovi mogu da služe kao nagrada za izdajnički rad protiv Hrvatske. Eventualna opozicija ovakovich nagodbenjaka baš je kô naručena, jer kadra da nagodbenjačkoj ideji sačuva onaj dio pučanstva koji još nešto drži do ljudi imena i prošlosti, a s druge strane jer ona sama najbolji je uztek opoziciji protinagodbenju. Na ovaj način dolaze magjarski krugovi — kao Tiszin „Az Ujsag“ — do toga te otvoreno kažu, da hrvatski sabor ne treba imati većine, jer on nije nikakav parlament.

Nego u ovaj odnošaj nadošao je jedan novi faktor, koji je kadar ugroziti nagodbenjačku većinu, a taj je ujedinjeno pravaštvo. I baš ovo ujedinjeno pravaštvo sa svoja 24 zastupnika u saboru bilo bi u stanju omesti svaki rad ma i složnih nagodbenjačkih elemenata. „Pester Lloyd“ među rečima to otkriva kad opominje koaliciju, da je upravo obvezana sporazumiti se s Tomašičem baš obzirom na „rafiliranje zakletih neprijatelja državopravne nagodbe, obiju frakcija stranke prava u jedinstvenu grupu“.

Novi izbori imali bi donijeti u ove odnošaje osobnih borba i egoističnih ci-

ljeva jedan sviesti momenat, koji će sićušnu barovinsku politiku uzdići na šire vidike i postaviti odlučnu granicu između dvaju tabora: za Hrvatsku i proti Hrvatskoj. Hrvatsko-srbska koalicija u našem javnom životu je jedan balast, koga mora nestati. U interesu je narodnom da smrt ovog sabora bude i njen brodolom.

Makarska.

Izbor zastupnika grada Makarske i odgovor na utvaraško-demokratske lažje.

VII.

Podkuplivanja.

Došadašnjim našim člancima oboriti smo sve one laži, što su ih širili naši protivnici o ovom izboru. Sad ćemo se pak osvrnuti na klevetu o tobožnjem podkuplivanju sa strane pravaša.

U ovom slučaju najbolje se obistinjuje ona poznata: reci mi, da ti ne rečem. Svakomu je dobro poznato, da je stranka prava u Makarskoj veoma čvrsto organizirana, i da su njezini redovi sasvim kompaktni, kao malo gdje u pokrajini. Njezin pravac i zadatak bistro su označeni, a pristaše uvjereni i oduševljeni. Baš za to, stranci prava u Makarskoj ne treba podkuplivanja.

Sa protivnicima je uprav obratno. Njih, kao stranku, ne može se smatrati, jer to nije nikakova stranka, već je to skup najraznoličnijih elemenata, koje međusobno spaja pohlepa za častima i interesima.

Nema tu govora o kakovom uvjerenju, jer su devet desetina njihovih pristaša bez ikakvog osvjedočenja, kako se o njima svakodnevno izrazio jedan, koji ih dobro poznaje, a koji nije pravaš, već je njihov prijatelj i pristaša.

Najbolji dokaz o uredjenosti i nepokolebivosti naših redova taj je, što isti birači, koji su god. 1908 glasovali za Jurakovića, glasovali su za njega i ove godine. Iznimku čini samo jedan; pa ako je ovaj izstupio iz pravaških redova, znak je, da je tražio interese, kojeg nije mogao naći kod pravaša, već ga je našao kod šarenjaka, te između njih našao sebi dostojno mjesto.

Podkuplivanje to je glavno sredstvo naših protivnika, i jedini način kojim uzdrže svoje klimave redove. Oni i njihovi žepovi to najbolje znadu, nu da o tome bude upućeno i šire obćinstvo ove nekoliko tih dokaza.

1. Jedan vječni njihov izbornik nudio se je javno uz poruku: „Ko da više!“ Kupili su ga u predvečer izbora, i sam je to pripoviedao.

2. Dvojica poznatih, koji nemadu ništa zajedničkoga ni sa hrvatstvom ni sa našim borbama, javno su pred svjedocima govorili, da će oni glasovati za Jurakovića, ali uvjetom da moraju biti mastno plaćeni. I u istinu tako je i bilo. Onoga dana, nakon što su primili novac, preobukli su se od vrh glave do dna pete, plaćali dugove, a što je najglavnije, jeli i pili u slavu propaloga kandidata, i onih bleka što su ih plaćali.

3. Jedan šarenjak, kojeg su i do onda plaćali eda im glasuje, ovoga puta osobito se je puntao, pa je tražio odviše velik zalogaj. Zaludu su bila sva moljanjanja, da bi ga na liepe i uz prazna obećanja privabili. On je ostajao nepomičan i odgovarao: novac ili nikako drugčije. U jutro na dan izbora bio je pošao u polje, eda izbjegne glasovati, pošto ga do tada još nisu bili plaćili. Tekar kad su mu označeno od njega svotu predali, pošao je glasovati. Ovo su razni vidili, a on je sam novce u rubcu pokazivao, kad je iz stanovite kuće izašao.

4. Poznati neki dužnik Jurakovića takodjer nije htio glasovati, dok mu se

prvo neuruči odnosna znatna svota. Na ovoga se je propali kandidat osobito tužio, a kako kažu, nakon izbora zatražio sudbeno utjerbu vjeresije, što mu dotičnik duguje.

5. Dvojica nagadjali su se sa kaponjama šarene bande za više dana, u prav kao cigani, misleć jedni druge prevariti. No dotičnici bili lukaviji, te kaponje moradoše unapried novce im izbrojiti.

Ovakovich i sličnih primjera moglo bi smo i još iznieti, ali je i ovo dostatno da čitaoci upoznadu „moralni“ način, kojeg upotrebljavaju naši protivnici za pribaviti izbornike. Javna je pak tajna, (a ovo smo čuli iz usta glavnih šarenjčkih agitatora) kako je i sam propali kandidat jaukao i jadikovao i žalio se, da svoje birače mora zlatom kupovati, dok je iznosio za primjer Klarića i njegove birače, govoreći: Čast Klariću i njegovim biračima, ali se oni ne podkupljuju. Sve je ovo poznato našem građanstvu, ipak šarenjaci imadu smjelosti da drugomu predbućuju ono, što su sami radili. Mi smo nerado ovo iznieti, ali od njih izazvani morali smo im odgovoriti, a do potrebe iznieti ćemo i još krupnijega, sa svim imenima i prezimenima.

Agitacija.

Ne treba da obširno o agitaciji govorimo, jer kad bismo htjeli potanko svu agitaciju prikazati, trebovala bi cela knjiga. Sva su dopuštena i nedopuštena sredstva protivnici upotrebljavali i najvjerovatnije glasili širili. Sam propali kandidat Jutaković uprav se je bio toliko zabravio, da nikad nismo mogli misliti, da ga strast i častohlepnost mogu u onoj mjeri zanieti. Skoro bismo mogli bez prejeranosti utvrditi, da je taj čovjek toliko pamet bio izgubio, da je samo sažaljenje podbivaju; jer inače sjegurno nije bio pri sviesti kad je naše ponajbolje pristaše nagovarao da za njega glasuju, ili da se uztegnu od glasovanja. Prizori koji su se tad odigravali, gledajući i slušajući Jurakovića, gdje kumi, moli, zaklinje, obećaje, cvili i plače, vriedni su najbolje tragikomedijske. Danom i noćju motao je i napolstovao birače, kao da ga kakov zli duh gonja. Obećavanja i zastrašivanja bila su na dnevnom redu. Stari Piero Rismondo u rukavim od košulje izlazi van i nagovara jednog našeg pristašu, da će mu obćina to i to dati, inače da će ga smjesta odpuštiti. Nu pošteno naš pristaša muzevno odgovori starom Pieru, i pokaže mu da se značaj i uvjerenje ne mjeri ni bogatstvom ni čašću. I drugi naš pristaša bio je napastovan od stanovitih, koji su mu obećavali zaslužbu kod obćine, ali i on pokazao je protivnicima, da podju medju njove pristaehe kupovati, jer da se pravaš ne kupne a niti prijetnja plaši.

Tursko-talijanski rat.

Kralj Viktor Emanuel dekretom od 5. o. m. j. proglasio je pripojenje Tripolitnije Italiji. Istodobno je talijanska vlada upravila svim svojim poslanicima u inozemstvu brzjavnu okružnicu, kojom tu aneksiju najvulje stranim vlastima i prikazuje kao da je tim činom Turskoj pružena jedina osnova za mir. Talijanska vlada izrazuje nadu, da će sve velevlasti složno uzastojati nagovoriti Tursku da poprimi razboritu odluku koja bi odgovarala interesima njezinim i cielog izobraženog svieta, a Italija sama pokazat će se pripravna na pravedne uvjete mira.

Ovo proglašenje ima tek formalno značenje, a imat će kreposti samo u razmjeru uspjeha talijanske vojske u Tripolitniji. Broj njen povišen je na 100.000 i pridijeljena joj dva nova zapovjednika generala Frugoni i De Chaurand. Naviještaju se takodjer već za ovaj tjedan operacije

talijanskog ratnog brodoljva u egejskom moru.

Medjutim ni Turska ne stoji skrštenih ruku, nego šalje vojnike i municiju na razne otoke u egejskom moru, da suzbije navalu talijanskog brodoljva. I u Tripolitniji samoj turske sile sakupljaju se u Bengaziu, kamo je preko Egipta stigao junak mladoturske revolucije Enver beg.

Porta je upravila prosvjed protiv postupku Turske svim velevlastima koje podpisale zapisnik konferencije u Haagu. Povišlje se na konvenciju o postupku za vrijeme rata, po kojoj pučanstvo, koje prije okupacije zemlje svojevonoj diže se na oružje, smatrano je kao ratujuća stranka. Italija je svojim postupkom u Tripolisu i Bengaziju povriedila načela koja je sama podpisala. Talijani su bez milosrdja strijeljali pučanstvo u okolic Tripolisa, bez obzira na spol i na dobu, pod izlikom da nekoliko turskih rođoljva htjelo je priteći u pomoć turskih vojski koja ih htjela osloboditi. Generalni štab talijanski pošajao je smrt medju sve urođenjke i dalje daje strijeljati nevine. Porta mogla bi smatrati, da je i sama riešena dužnosti da pošiva prama Italiji odredbe haazke konvencije, ali ona nije htjela da izjera sve Talijane iz svojih zemalja, nego je pače naredila, da se za zarobljenim Talijanima postupa liepo i da se Talijane u Turskoj ničim ne povrieduje.

Ovaj dopis svršava tim, da Turska prosvjedujući protiv okrutnosti i pokolja vrši ne samo čin samoobrane nego i dužnost mnogo uzvišeniju, jer sadašnja uljudba u pogibjelji je da ostane mrtvo slovo.

Nije li ironija, da je Turska danas primorana postaviti se kao zaštitnica civilizacije protiv surovosti naprednih evropejskih naroda?!

ŠIBENIK, 7 listopada.

Glasilo za interese „Narodni List“ po svom običaju htio bi da reče štogod a nemože, nesmije, pa prisiljen da potvrdi ono što smo mi oprovrgli glede zastupnika Perića i Vukovića, tobože, kako on saznanje, donosi, da se zastupnik Perić u takovom slučaju nebi ni obračao na upravu stranke prava nego na birače. Razumijemo „Narodni List“, on hoće da izloži zastupnika Perića, ali tko može nasjedati „Narodnom Listu“?!

Ta i mi smo odmah rekli, da se mandati stiču izborom, a „Narodni List“ barem toliko može znati o zastupnicim i biračim pripadnicim stranke prava, da je uvijek svoje kandidate proglašivala stranka prava preko svojih vieća i uprave u sporazumu sa biračima.

„Narodni List“ valja da zna, kako su u stranci prava sa zastupnikom Blankinim prestale i samovolje i . . . izdaje.

Novi načelnik u Splitu.

Split, 6 studenoga.

U gradu svih fuzija i konfuzija pala je prva rieč o kompromisu utvaraško-demokratskom. Bečka jabuka dana je Smoldaki, dok općinske stolice odlučuje po bratsku podieliti. Demokrati, kao mladji i boljeg apetita, oteše starijima u mirno doba dva viećnika, što izazva nezadovoljstvo u Trumbičevom logoru i to je bio glavni povod Trumbičeve „taktike“ kod naknadnih izbora za Zadar. Građanstvo svojim pasivnošću najbolje je dalo izražaja i odobrenja kompromisnoj listini, da su čak pozivali pismeno na glasovanje i pravaše, jer da prieti pogibao za hrvatski karakter grada Splita od Talijana.

Usled poglavarstvene odluke, kojom se ukida izbor dva Prava, nastala je akutna nenadna kriza, utvaraški viećnici prietili su odrekom, ali rješenje namješništva, koje je zabacilo odluku prve instance, umirilo je svih.

BRZOJAVI „HRVATSKE RIEČI“

Najnovije brzojavne vijesti primljene u jutro rano 8. studenoga 1911

Razpust hrvatskog sabora.

Zagreb, 7. studenoga. Jutros se sa-
sao hrvatski sabor. Predsjedatelj dr. Pa-
pratović otvara sjednicu. Soborski bilježnik
čita kraljevski reskript o sazivu sabora.
Na to je po naročitoj deputaciji ban doveden
u sabor.

Sred svečane tišine ban dr. Tomašić
čita kraljevsku poruku saboru. U toj poru-
ci kaže se, da se sabor razpušta jer
nije odgovorio očekivanoj radinosti.

Zastupnici mirno saslušaju kraljevsku
poruku, a za tim podjose u crkvu na
„Te Deum!“, povratiti se u sabor te ve-
rificiraju zapisnik sjednice.

Predsjedatelj dr. Papratović zahva-
ljuje zastupnicima na njihovu radu i iz-
ražuje nadu, da će se kod novih izbora
poštovati ustavna sloboda.

Zast. Radić: Nijedan magjaron neće
više ući u sabor!

Predsj. Papratović zaključuje sjed-
nicu.

Kandidati stranke prava.

Zagreb, 7. studenoga. Iza razpus-
ta sabora stranka prava odmah danas popodne
održavala vijeće, koje je bilo vrlo dobro
posjećeno. Proglaseći su pravaški kan-
didati za 54 kotara. Za ostale kotare
proglasit će se kandidati naknadno.

Novi izbori u Banovini.

Zagreb, 7. studenoga. Izbori za sa-
bor obaviti će se već za 14 dana. Razpis
izbora doniet će „Narodne Novine“ još
ovog tjedna.

Pravaški komers.

Zagreb, 7. studenoga. Večeras je
održavan svečani komers, kojeg je pri-
redilo pravaško građanstvo glavnoga gra-
da da se proslavi ujedinjenje pravaša.
Ivo je ujedno bila prva izborna skup-
ština. Prisustvovala komersu svi pravaški
zastupnici i mnoštvo pristaša iz Zagreba
i pokrajine. U redovima pravaškim silno
oduševljenje za izbornu borbu, uzprkos
nasilja koja će biti proti stranci prava
upotrebljena.

Porazi Talijana.

Derna u turskim rukama.

Carigrad, 7. studenoga (službeno).
Turske čete nakon žestoke navale proe-
teše iz talijanskih ruku grad Derna. U
boju palo je mrtvih 500 Talijana, a ostali
dijelom posade bio je zarobljen. Turci osvo-
jiše 18 talijanskih topova i 5000 sanduka
municije. Turski gubitci iznose 80 mrtvih
i 100 ranjenih.

Borba pred Tripolisom.

London, 7. studenoga. Tripolitski
vodovod pao je u turske ruke.

Berlin, 7. studenoga. Izvjestitelj „Lo-
kal-Anzeiger“ javlja iz Tripolisa: General
Caneva raspolaže u gradu Tripolisu sa 9
regimentima vojske. Uza sve to, položaj
Talijana je vrlo pogibeljan i nije izklju-
čena mogućnost, da talijanske čete budu
polisnute na brodove neprestano napasto-
vane od 2000 arabskih konjanika i od
turskih topova.

Gubitci Talijana.

Berlin, 7. studenoga. „Lokal-Anzei-
ger“ dobiva od svog izvjestitelja iz Tri-
polisa da su do 2 ov. mj. Talijani imali
1600 mrtvih, bar 300 zarobljenih i 50
izgubljenih. Od kolere umrlo je u talijan-
skoj vojsci na 1 ov. mj. 20, a na 2 ov.
mj. 31. Kolera zarazila sve bolnice u
Tripolisu.

Kritična situacija u Tripolisu.

London, 7. studenoga. Englezki ratni
brodovi svaki čas očekuju nalog da od-
plove u Tripolis, gdje je situacija vrlo
kritična i položaj Talijana veoma pogib-
eljan.

Newyork, 7. studenoga. Amerikanski

ktista „Chester“ na putu je za Tripolis,
da štiti amerikanski konzulat.

Beč, 7. studenoga. „Zeit“ javlja, da
se je jučer tursko topničvo približilo dva
kilometra pred grad i otvorilo vatru. Jed-
dan topovski hitac pao je među častnike
talijanskog generalnog štaba.

London, 7. studenoga. „Standard“
javi, da su u rukama turskim sve tvr-
djavje oko Tripolisa.

Talijani primorani su da parobrodi-
ma noše vodu za vojsku.

Za mir.

London, 7. studenoga. Deputacija
interparlamentarne unije predala je mi-
nistru predsjedniku Asquithu rezoluciju, u
kojoj izražena želja neka vevlasti porade
da se rat dokrajči.

Bitka kod Elfaruna.

London, 7. studenoga. Talijanske
čete sukobiše se sa Turcima kod Elfaruna.
Talijani imali su mrtvih 200, a Turci 19
i 50 ranjenih.

Turci proti Eritreji.

Car grad, 7. studenoga. Šef muslim-
anske Temalis napao je talijansku kolo-
niju Eritreju te nanio Talijanima veliku
škodu.

Carovinsko vijeće.

Beč, 7. studenoga. Na početku dana-
šnje sjednice između podnesaka pročitan
je i podnesak kotarskog suda u Makar-
skoj kojim se traži izručenje dra. Čingrije.
U nastavku proračunske razprave zas-
tupnik Masaryk napao je jučerašnji pro-
gramatički govor ministra predsjednika
grofa Stürgha.

Zast. Gross izjavio je, da će Niemci
podpirati radnu sposobnost parlamenta,
bude li vlada i druge stranke za to pre-
dložila bez ikakvih koncesija.

Socialista dr. Adler pita vladu, da li
će izpuniti zahtjeve agraraca. Socialisti
imadu u sadašnju vladu najveće nepovje-
renje.

Zast. dr. Fiedler interpelirao je vladu
u ime češkog kluba u pogledu vijesti o
pregovorima između ministra predsjednika
grofa Stürgha i ministra pravde dra.
Hochenburgera tražeći temeljite izjave.

Beč, 7. studenoga. Predsjednik hr-
vatsko-slovenskog kluba dr. Šusteršič kon-
ferirao je danas sa grofom Stürghom.

Za obalu u Skradinu.

Beč, 7. studenoga. Zastupnik dr.
Dullbič interpelirao je vladu radi obale u
Skradinu, koja je nasradala prigodom
zadnje poplave.

Kriza u Ugarskoj.

Budimpešta, 7. studenoga. Na po-
četku sjednice parlamenta podpredsjednik

Navay pročitao je pismo predsjednika pa-
rlamenta Berzeviczkog, kojim ovaj najavljuje
demisiju buduć nije uspio u pregovorima
za obustavu obstrukcije. Navay predlaže,
neka bi posebna deputacija zamolila Ber-
zeviczkog, da povuče demisiju.

Košut priključio se predlogu, ali je
izjavio da je obstrukcija opravdana.

Za govora Hollova zast. Erksey iz-
javio je Justhovec, neka izidju van, da
odnje sve urede. Justh i Kovacs izdjoše
u kuloare, a Erksey za njima. Započela
je među njima tučnjava, ali se umiešali
drugi zastupnici i razstavili ih.

Rakovski u ime pučke stranke iz-
javljuje predsjedniku parlamenta povjerenje.

Budimpešta, 7. studenoga. Svaki čas
očekuje se razpust parlamenta.

Biskupske konferencije u Beču.

Beč, 7. studenoga. Započete ovdje
konferencije austrijskih biskupa. Od hrvat-
skih i slovenskih prisustvuju dr. Marčelič,
dr. Gijovje, dr. Mahnić, dr. Jeglič, Sedej
i Napotnik.

Za čast sokoilstva!

U nedjelju u Zagrebu obdržavana
skupština hrv. sokolskog saveza osudila
je rovanjenje mladoga Mazzure proti dru.
Lazaru Caru i jednoglasno glasovala dru.
Caru povjerenje umolivši ga da zadrži
mjesto starješine saveza. Dr. Car odzavao
se molbi, a isto tako i ostali članovi do
sadašnje uprave. Dalmatinski Sokoli pre-
dali su dru. Caru krasan srebrni lovor-
vianac.

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug.)
Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik:
JOSIP DREZGA.

Br. 2239.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto obin-
skog liečnika u Pagu uz godišnju plaću
od K 4000, što će primati iz občinske bla-
gajne u jednakim mjesečnim predplatnim
obrocima, od kojih K 2400 kao občinskom
liečniku, a K 1600 u ime liečničke pohode
za liečenje stanovnika grada Paga.

Za pohode po selima imat će pravo
na pristojbe i putne troškove.

Liečnik ima pravo na stalnost i miro-
vinu u smislu pokrajinskog zakona 28 ve-
ljače 1899.

Natjecatelji dokazati će ovlast na lie-
čenje u zemljan zastupanim na Carovins-
kom Vieću i da poznaju podpuno hrvatski
jezik.

Svakomu je natjecatelju prosto obratiti
se podpisanom Upravitelstvu za potanje
obavijesti i razjašnjenja.

Rok natječaja traje do 30 studenoga
o, g, a molbe imadu se prikazati podpi-
sanomu.

Pag, 30 Listopada 1911.

Od Obćinskog Upravitelstva

Načelnik

F. Budak.

Prisjednik

I. Pačić.

Ženske

koje hoće, da očuvaju
svoju kožu, naročito od
lječnih pjega, a koje hoće
da dobiju i da održe
meku kožu, neka upotre-
bljavaju kod pranja samo
STECKENPFERDOV SAPUN
od Ilijanovog mleka
(Znak Steckenferd)
od BERGMAN & COMP.
Tetschen a. E.
Komad stoji 80 para, a
dobije se u svim ljekar-
nama, drogerijama, par-
fumerijama itd.

Dobiva se u drogariji

V. VUČICA

Šibenik

MALI OGLASNIK

ZA JEDNO UVRŠTENJE OD 3 REDKA U
„MALOM OGLASNIKU“ PLAĆA SE 40 PARA;
ZA SVAKI DALJNI REDAK 10 PARA VIŠE.
ZA VIŠEKRATNO UVRŠTENJE POPUST.—
PLAĆA SE UNAPRED.

TKO ŽELI KAKOVU OBAVIEST GLEDE
NASHI OGLASA U „MALOM OGLASNIKU“,
DOBIT će ODGOVOR SAMO ONDA, AKO
NAM PRIPISALJE IMARU ILI DOPISNICU
ZA ODGOVOR.

KUĆA dvokatna u prizemlju više komeha i dvorište (obala),
u neposrednoj blizini mora, na liepomi položaju na
polača Doca, prodaje se. Informacije daje uprava našeg lista
pod brojem 127.

ZASLUŽBU liepu mogu imati trgovci prodavanjem
„Hrvatske Rieči“. Tko želi, neka se obrati
na upravu lista. 121

KONJ, crvene dlake, od 10 godina, vtsok 150 cm., podpuno
zdrav i dobar za tret, prodaje se. — Pobježe oba-
vjesti u upravu našeg lista pod brojem 115.

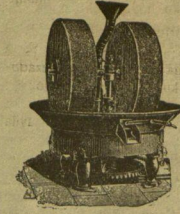
SLUŽBU TRAZIŠ? Nadi čest te samo oglaš u
„Hrvatskoj Rieči“. 122

Koncert daje svake večeri u Grand Hotel „Velebit“ bečka
gospojinska glazba.

STANOVE I SOBE traži i iznajmljuje „Mali Oglas-
nik“ „Hrvatske Rieči“. 123

Sreća Kod jučerašnjeg večernjeg trčanja male turinje iz-
vučeni su brojevi 11, 19, 18, 87, 79.

UČITELJA gimnastičke traži „Hrvatski Sokol“ u Zadru.
Plaća K 1800 i 10 po sto časovnog prihoda svih
gimnastičnih vježaba te troškovi prevoza i 8 K dnevice za
ponuku ostalih sokolskih društava u župi. 124

ULJARSKE STROJEVE KAO I PODPUNE
UREDJAJE U SVAKOJ IZRADBI, NAJFI-
NIJA IZVJEŠČA, VINSKE PREŠE, SVE
VRSTI MOTORA, MLINOVA I GOSPO-
:: :: DARSkih STROJEVA :: ::

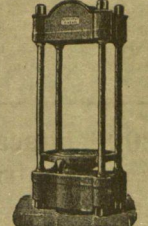
RAZAŠILJE

EMANUEL I OSKAR KRAUS

:: TRST, VIA S. NICOLO Br. 2. ::

BRZOJAVI: CARAUS, TRST — TELEFON Br. 2066.

Posjećivanja po našim inženirima, proračuni i nacrti badava.

Ljekarnik

A. Thierry-a Balsam

... protiv opasne bolesti...
... prodajni put...
... u svakoj ljekarni...
... u svakoj trgovini...
... u svakoj apoteci...
... u svakoj drogeriji...
... u svakoj parfumeriji...
... u svakoj kozmetici...
... u svakoj higijeni...
... u svakoj medicini...
... u svakoj farmaciji...
... u svakoj laboratoriji...
... u svakoj industriji...
... u svakoj trgovini...
... u svakoj apoteci...
... u svakoj drogeriji...
... u svakoj parfumeriji...
... u svakoj kozmetici...
... u svakoj higijeni...
... u svakoj medicini...
... u svakoj farmaciji...
... u svakoj laboratoriji...
... u svakoj industriji...

LJEKARNIKA
A. THIERRY-a
samo prava
STOLISNA
MAST.

ICH DIETZ
Albin scilicet Balsam
A. Thierry in Pregrada
u Hrvatskoj.

Glavni izvor:
Ljekarna k Angeli četvru Aloia Thierry-a
u Pregradi, Hrvatska.
Dobiva se strogo u svim ljekarnama, na vjelu u svim medicinskim
institucijama.

Častimo se obznanimi p. n. občinstvo, da oko prvoga
dojdućega mjeseca

u kući Čičin na obali kod „Hotel de la Ville“

otvaramo

Prodaju naše čisto vunene štoje

podpuno odgovarajuće englezkoj štofi, čisto vuneni
pokrivača (kuverata) i narodnog sukna, a istodobno i

KROJAČKI SALON

sa vriednim, modernim i diplomiranim krojačem.
U stalnoj nadi, da će p. n. občinstvo ovakovo
poduzeće poduprijeti, već unapred zahvaljujemo

Prva Dalmatinska Tvornica
Prediva i Tkala u Šibeniku
PAŠKO RORA I DRUG.

--- PAPIRNICIA ---
IDE sv. LUCIJA I sv. NIKOLA
IGRAČKE — DAROVI — IGRAČKE.

VANJSKE NARUČBE UZ POUZEĆE, NA IZBOR.
BLIŽA SE BOŽIĆ
URESI ZA DRVCE — DAROVI — URESI ZA DRVCE

ARTUR GRIMANI I DRUG — ŠIBENIK.

Skupoća pred 100 godina.

Godina 1911 u pogledu skupoće ima svoju suparnicu u godini 1811. I baš pred 100 godina vinogradarstvo je trpjelo teške krize kao danas, i skupoća, osobito mesa, bijaše tolika da su se mnogi gradovi teško tužili, baš kao danas.

Jedna novina u Poznanju, u jednom dopisu iz Lavova, prijestolnice poljačkog kraljevstva, u broju od 1 studenoga 1811 piše: „Pošto su mesari kod obskrbljivanja našega grada mesom udarili visoke cijene za jednu funtu mesa, to je vlada objavila, da je svakomu slobodno sve vrste mesa u Lavov dovazati i prodavati. Vrdoglavim mesarima, kojih je 22, i čija su imena već objelodanjena, pod prijetnjom kazne zabranjena je svaka trgovina marve i mesa. Ali da grad Lavov uvijek bude obskrbljen mesom, vlada je imenovala jedno povjerenstvo građana, koji uživaju povjerenje obćinstva, koji će se sbrbliti da uvijek u pripravi dovoljno blaga, e da obćinstvu nikad mesa ne uzmanjka“.

Kako vidimo, pred 100 godina radilo se malo drugčije nego danas. Onda nije bilo zatvaranja granica niti dugotrajnih razprava, hoće li se i u kolikoj će se mjeri dozvoliti uvoz mesa iz Argentine.

Kako vidimo, ova strašna skupoća nakon 100 godina opetuje se. A ako se povraći god. 2011? Tješimo se da od nas riedko koji će to doživiti.

Sestra Banaziakova radi svog revolucionarnstva prognana je u Sibir.

Za ove tridesetsatne obsade deset osoba je ranjeno.

Čuti Carusa pa — umrieti.

Glasoviti talijanski pjevač Caruso, kada je u zadnje vrijeme imao gostovanje u Berlinu, primio je jednog dana sliedeće pismo:

Velecijeni gosp. Caruso! Imam nakanu, da se svojevoljno odielim od ovog svijeta, ali ovu svoju odluku nisam mogao izvršiti prije nego Vas čujem pjevati. Vi nemožete si predstaviti, kako će mi lako biti umrieti kad pomišljam, da će mi Vaš glas pjevati oprostnu pjesmu. Možda biste se Vi mogli pobrinuti, da dobijem ulaznicu za Vaš koncerat uz običnu cijenu, jer ja imam baš toliko novca da mogu živjeti do Vašeg gostovanja i kupiti ulaznicu za deset maraka. Ovaj račun uvjerit će Vas, da ja istinu govorim:

Imovina 35 maraka.	
Hrana i stan 5 maraka.	
3 dana uzdržavanja	15 maraka
1 ulaznica	10 "
Nuzgređni izdatci za kazalište	3 "
Oružje i naboji	2 "
	Kupno 35 maraka.

Kada je Caruso primio ovo pismo, kako je vrlo praznovjeran, uzruja se, jer se pobojava, ako onom čovjeku ne pomogne, da njegovo gostovanje u Berlinu neće imati sreće. Dao se je dakle na posao, da nadje onog nesretnika, ali, kako pismo nije imalo nikakvog podpisa, sav trud bio mu uzaludan. Ipak Caruso kupi sam jednu ulaznicu, predade ju blagajniku, neka ju za 10 maraka izruči onome tko bude tražio ulaznicu uz tu cijenu.

Caruso je kasnije sam pripoviedao, da nije nikada tako krasno pjevao kao za gostovanja u Berlinu i to s razloga što je znao da pjeva oprostnu pjesmu jednom nesretniku, da mu tako poljepša zadnje časove života.

2000 hitaca na tri čovjeka.

Prošloga petka u Lodzu u Rusiji tri terorista bježeći pred redarstvom ranije šest prolaznika i jednog tajnog redarstvenika te pobjegoše u jednu kuću i zabarikadirade se protiv policije. Tek dan kasnije nakon obsade od 30 sati uspjele je policiji prodrieti u kuću, gdje je našla vodju razbojnika mrtva.

O ovoj obsadi, koja dozivilje u pamet obsadu Fort Chabrola u Parizu, javljaju se sliedeće potankosti.

Kuća, u koju se zakloniše razbojnici, bila je obkoljena od redarstva i od jednog odjela vojnika sa puščanim strojevima. Izpaljeno je u kuću preko 2000 hitaca. Puščani strojevi izbacivahu svoje hitce u času kada bi se koji od razbojnika pokazao na prozoru ili na krovu.

Najstrašniji od one trojice razbojnika jest neki Banaziak, koji je pripadao čeli teroriste Dlužnjevskoga, koji se je pred nekoliko mjeseci u Lodzu na jednaki način branio kao sada Banaziak. Dlužnjevskova četa bila je onda obkoljena i kuća, u kojoj se oni zabarikadise, upaljena je, tako da su svi razbojnici našli smrt u plamenu.

Kada je ovu trojicu razbojnika policijni častnik pozvao da se predadu, odgovorio je Banaziak: „Mi imamo još dosta municije! Imamo još dosta vremena da se predademo!“

Kuća je na to od policije i vojske upaljena. Pred kuću postavljena je jedna vatrogasna straljka, da se uzmgne, ako se razbojnici predadu, vatra odmah ugušiti. Sve kuće u susjedstvu i u blizim ulicama bijahu izpražnjene.

U okolini kuće pratilo je više tisuća osoba ovaj prizor, sličan događajima u Hounsdlthdu u Londonu. Tek sutradan u jutro uspjele je redarstvu provaliti u kuću.

Umišav u kuću redarstvo nije naišlo na nikakav odpor. U jednoj sobi u podkrovlju našli su lješinu četovodje Banaziaka sa prostricljenom glavom. Neizvjestno je da li je Banaziak počinio samoubojstvo ili je pogodjen od hitaca vojske. Kuća je na to pretražena u tančine, ali ostala dva razbojnika nije se moglo naći. Postavljena je jaka straža da pazi, ne bi li se mogli pronaći.

Usmrćeni Banaziak svojedobno usmrto je policijskog agenta Kočoreka i bio je upleten u nedavnom napadaju na jedan vlak, kada je ugrabljeno 12.000 rubalja.

POZOR RODOLJUBI!

Zahtjevajte posvudje naše igraće karte

„PRIMORKA“

Prva slavenska tvornica igračih karata u Ljubljani.

ANSTRJANSKO PAROBRODARSKO DRUŠTVO NA DIONICE

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1911. sliedeće glavne prupe:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 6 sati posl. odne
povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslie podne;
povratak svake sriede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslie podne;
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

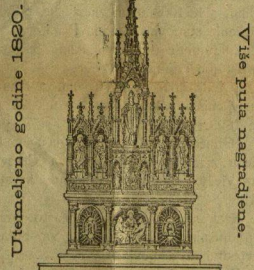
Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utarak u 5 sati poslie podne
povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trstasvake sriede u 5 poslie podne;
povratak u utarak u 6 sati prije podne.

Trst—Metković D (trgovačka)
polazak iz Trsta svake nedjelje u 3 sata pr. pod.
povratak svake nedjelje u 2.30 poslie podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati poslie podne
povratak svaki četvrtak 8.30 prije podne.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

Šiparske radnje iz drveta za crkve

Kipovi svetaca, oltari, propovjedao nice križni putevi, raspela, jaslice itd.

Katalog uzoraka s cienama daje se badava.
Za dostavu naruče do štacije uključivo sa škrljom, ne plaća naručitelj.

Papir i tuljei za cigarete

ABADIE

PARIS

Dobiva se u svim trafikama

Okrepljujuće sredstvo za želudačne slabosti

zatin za takove, koji su si poremetili djelovanje želudca, bilo prehladom ili neumjerenošću, bilo uživanjem slabe, teško probavljive, prevruće ili prehladne hrane, te si time navukli grčeve, nadimanje i razne želudačne bolesti, pruža

Baldrianum dra. Engel-a

osobitu pomoć. Baldrianum pomaže osobito u začetku bolesti, jer predusreće teške posljedice kao bezanicu, vrtoglavicu i druge preznake nervoznosti. Baldrianum je učinjen od najboljeg Samos-vina djelatnog korenja te sladoraće od trešnje i maline. Poradi svog sastavka čini Baldrianum redovitu stolicu i okrepljuje uobće cijeli organizam.

Budući da ne sadržaje nikakovih štetnih sastavaka, mogu ga bez pogibelji, koli slabih bolesnici toli djeca, bezbrižno upotrebljavati. Uzima se u jutro i u večer mala žličica. Djeci i slabijima razriedjuje se toplom sladornom vodom. Dobiva se u ljekarnama Šibenika, Skradina, Drniša, Tiesna, Biograda na moru, Benkovca te ciele Dalmacije velika boca 4 K, manja 3 K.

Ljekarne u Šibeniku razaišljaju 3 i više boca Baldrianum Dr. Engela uz snižene cijene po cielej Austro-Ugarskoj.

Pazite na patvorine!

Baldrianum dra. Engel-a

Širite „Hrvatsku Rieč“!

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLUJU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJUJE SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBRČNO ODPILAVANJE. OSJEGURANJE PROT GUBITKU ŽRIBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA
ANTE ZORIĆ - ŠIBENIK - (DALMACIJA).

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cijene su vrlo umjerene, te domaći potrošioći ne će imati razloga, da pored domaćeg poduzeća služe se iz vana.

-- NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. --

Hrvati!
Sjećajte se Družbe
SS. Ćirila i Metoda.

Opresz!

Družtva „Papir Abadie“.
Pošto se u posljednje vrijeme ponovile razne imitacije naših općepoznatih i obljubljenih tuljčica

RIZ ABADIE (Riz doré)
molimo naše p. n. mušterije, da paze točno na ime Abadie, koje se nastoji sa raznim drugim riečima nadopuniti. Mi opominjemo prije kupovine na lošu imitaciju, jer ćemo protiv imitacija sa svim sudskim sredstvima postupati.

DRUŠTVO „PAPIR ABADIE“

LJEPOTA I UMILJATO LIGE postizava se kroz uporabu

AACHENER - THERMALOVOG SAPUNA

koji je ujedno najbolje sredstvo za očuvanje proti kožnoj bolesti

Dobiva se samo kod braće M. V. ŠKUBANJA — ŠIBENIK (Dalmacija).

Cijena jest za komade od I-e vrsti K 2-40
" " " " " II-e " " 1-60

Cijena jest za komade od III-e vrsti K 1-40
" " " " " IV-e " " —80

PRIJE UPORABE

POSLE UPORABE